

Kennel

Fancy Carolica

ET LITE HOBBYOPPDRETT AV LANGHÅRET DVERGDACHS.

Carola M. P. Brusevold
Slangsvoldveien 52
1640 Råde
Norge
carola@raadehund.no
Tlf: 0047 97 16 66 36

FORORD

Gratulerer med valp fra mitt oppdrett! Jeg stoler på at du vil gi den et godt og meningsfylt liv fremover☺.

Mitt aller beste råd i din omgang med valpen og senere den voksne hunden, er å alltid behandle den som en hund. Det kanskje høres rart ut at jeg sier dette, men etter mange års erfaring med hund som yrke, har jeg sett mye rart og trist når det gjelder håndtering, trening og omgang med hund. Veldig mye urettferdig behandling rett og slett.

Jeg håper derimot at **du** alltid vil huske at valpen ikke har noen forståelse for menneskets moral, samfunnsregler eller "sunne fornuft". Det er forbausende mange som forventer mye mer av en hund enn seg selv, - men jeg stoler på at du aldri blir en av de. Jeg stoler isteden på at du vil bruke tid på å lære hunders språk og atferd. At du er forståelsesfull, omsorgsfull og empatisk i all omgang med hunden. Ellers hadde du ikke fått kjøpt hund av meg.

I tiden som kommer vil du møte mange som har meninger om mangt når det gjelder hund. Sil alle råd gjennom magefølelsen din før du følger de.

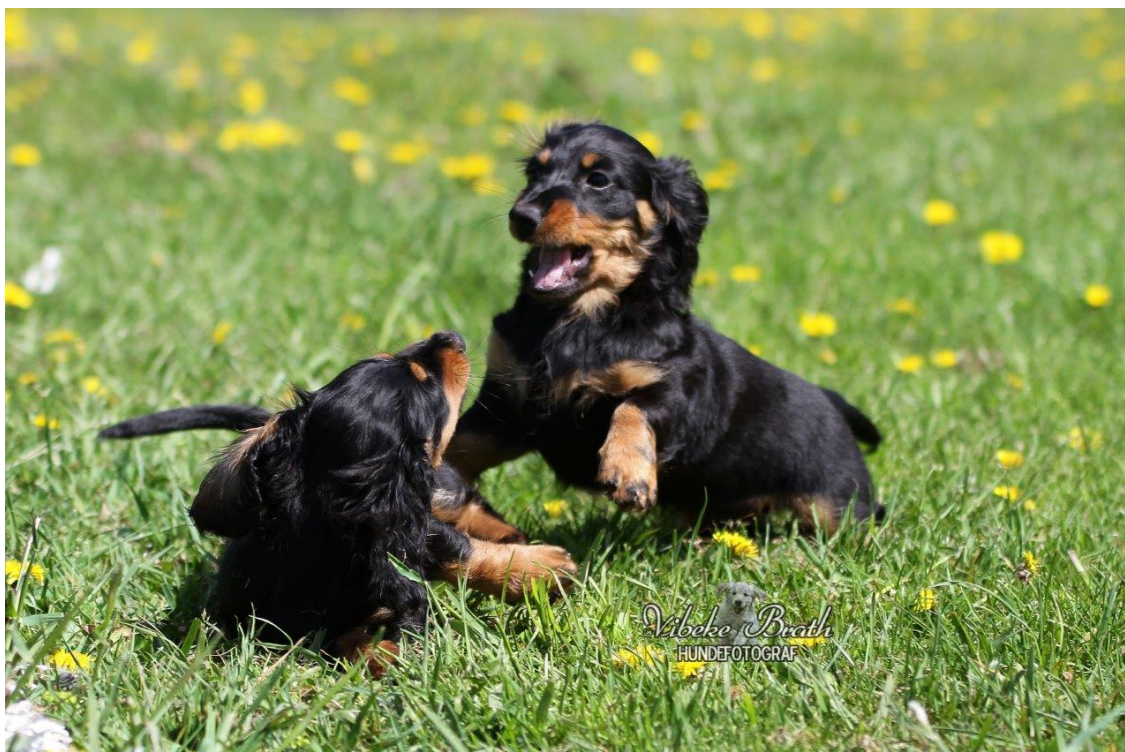
Med denne guiden forsøker jeg å gi deg noen praktiske tips og råd på veien. Jeg har også linket til noen filmer jeg har laget i forbindelse med min kursvirksomhet, som ytterligere forklaring på noen øvelser.

Likevel vil det sikkert dukke opp mange spørsmål underveis.

Nøl for all del ikke med å kontakte meg dersom det er ting du lurer på!

Jeg hjelper gjerne til så godt jeg kan og setter stor pris på å få høre hvordan det går med dere!

Carola

VALPENS ERFARINGER HITTIL

Valpen har allerede lært seg mange ting i sitt korte liv. Gjennom lek med sine søsken har den lært seg at andre hunder ikke tolerer alt uten reaksjon. Den har fått noen erfaringer med at når en av søsknene piper fordi den biter det i øret, ja så er det lurt å avslutte, ellers blir søster eller bror ergerlig og kan bite tilbake. Av sin mor og husets øvrige hunder har den også så smått begynt å lære seg hva som er lov og ikke lov. Den har rett og slett fått lære seg litt om hunder språk og atferd.

Jeg blander meg klokelig ikke inn i denne dynamikken, fordi sunne hunder vet, langt bedre enn meg,- hvordan de skal «oppdra» flokkens yngste medlemmer. De er tross alt hunder!

Hos meg har den allerede fått være med på sine første bilturer, den har vært med på besøk i dyrebutikk og hos veterinær, - og den fått mange besøk av ukjente mennesker fra 3 ukers alder.

Den har, sammen med sin mor vært med på små gåturer både i skogen og i litt sentrumsnære strøk.

Når det gjelder trening/oppfostring har den lille allerede fått sine første leksjoner av meg. Den har lært at det er lønnsomt og hyggelig å høre på når jeg snakker til den. Den har så vidt begynt å lære seg at et «æpæp!» betyr at det lønner seg å slutte med det den holder på med, for eksempel å grave seg gjennom teppet, rive i gardinene eller gnage på sofabordet.

For å høre på meg når jeg snakker og dermed samtidig avslutte med uønskede handlinger, har den alltid fått rikelig med belønning i form av begeistret stemme og masse kos. Den har også fått ruske meg litt i håret og blitt kilt på magen, til sin store begeistring. I tillegg har den kanskje fått noen saftige bittesmå matbiter. Alt er gjort i den hensikt å gi den best mulig opplevelse.

- Det å forsterke all respons fra valpen med noe den opplever som skikkelig positivt, bygger opp lysten til å forsøke å forstå hva vi mennesker ønsker å formidle og øker dermed kontaktvilligheten!
- Dette er noe som du alltid bør vedlikeholde, for læring er ferskvare!

Til nå har valpen altså fått med seg en del i "bagasjen", men den er på ingen måte "ferdig". Den vil ikke være mentalt voksen før rundt 2 – 3 års alder (!), og skal oppleve og lære seg voldsomt mye frem til da.

Konturene av en god hund er der, og nå er det opp til deg å med sunn fornuft fylle ut, slik at den lille valpen kan vokse opp til et trygt og harmonisk individ.

Det du nå gjør fremover, både positivt og negativt, vil komme til å prege valpen for resten av livet!

Glem aldri at du har valgt en liten jakthund, som alltid vil ha litt "egne interesser" avhengig av både utviklingsfase/alder, steder den ferdes og ikke minst hormonelle faser!

HVORDAN LÆRER VALPEN? - LITT ENKEL LÆRINGSTEORI☺

Jeg håper at du alltid vil fokusere på å **belønne all ønsket atferd**, og **hjelp valpen til å avslutte uønsket atferd på en mest mulig nøytral og rolig måte**. Ved å gjøre dette, vil du få en glad og ivrig hund, som opplever alt du sier som en eneste stor fest. Den vil oppleve deg som sin store trygghet i livet.

Velger du derimot å korrigere valpen på diverse måter for alt den gjør "feil" (etter dine "mennesketanker"!), vil du få en utrygg og dempende hund. Vær ekstremt bevisst på dette om du velger å følge råd fra "hundefolk"! Det er overraskende mye dårlig kompetanse der ute.

Mitt innstendige råd er at dersom du blir rådet til å straffe/korrigerer din hund på mer eller mindre utspekulerte måter, - **vær så snill å vend det døve øret til.**

Følg heller aldri råd fra TV – serier. En TV – guru er overhodet ikke ensbetydende med å være en god hundetrener. Det finnes faktisk noen klare regler for hva som er lov å gjøre med sin hund.

Utdrag fra dyrevelferdsloven:

Det er forbudt å utøve vold mot dyr (jf. §14).

Å bite, sparke eller slå hunden, strupe hunden (klemme sammen luftrøret) og å løfte hunden etter hodet, beinet, halen, ørene, skinnen, pelsen eller halsbåndet blir av Mattilsynet vurdert som vold. Andre handlinger som medfører smerte eller fare for skade på hunden kan også etter omstendighetene vurderes som vold, for eksempel harde rykk i halsbåndet, å klype eller dra hunden i nakkeskinnet eller ørene, trække hunden på potene med mer.

Hunden skal ikke med hensikt påføres frykt, skade eller unødige påkjenninger eller belastninger under trening (jf. § 26).

Tidligere var det en vanlig oppfatning at du fikk en lydig hund dersom du fikk demonstrert at du var sjefen over hunden. Det var også vanlig å straffe hunden hvis den ikke gjorde som forventet, for eksempel ved å klype den i nakkeskinnet eller påføre annet ubehag. Dette er ikke lenger akseptabel metode.

Mattilssynet.no har utarbeidet noen veiledere for både hold, håndtering og trening av hund.

Les gjerne hva som er lov i trening av hund:

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/kjaledyr_og_konkurransedyr/hund/trening_av_hund_hva_er_lov.16447

Opplever du problemer med valpen/hunden, ta kontakt med meg. Jeg hjelper deg gjerne, - eller jeg kan henvise deg til personer med rett kompetanse for problemet!

TRENING & OPPDRAGELSE

Valpen lærer som oss; ved å gjøre noe og erfare konsekvensene av sin atferd, for å si det kort.

Vær derfor nøye på å oppmuntre og gi oppmerksomhet på atferd du liker, og tilrettelegg omgivelsene slik at det blir lett for valpen din å lære det du ønsker.

Tilrettelegging kan for eksempel være å trene uten mye forstyrrelser i starten. Tren først inne, så i hagen, deretter på tur, så i parken osv.

Bruk rikelig med bittesmå, gode belønninger for rett atferd!

Enn så lenge og noen veldig få uker fremover vil valpen synes at kos fra deg er god nok belønning, men etter hvert som den blir eldre vil den få andre interesser, kan jeg love! Det er helt normal utvikling.

Derfor er det lurt å allerede nå bygge opp en solid grunnmur av en "erfaringshistorie" hos valpen, med forståelsen av at **det lønner seg** å være rundt deg. For å få til dette over tid, trengs det "sterkere ammunisjon" enn litt klapp på hodet.

Eks på belønninger som hunder liker:

- ✓ (saftig) mat (str: ca ½ ert)
- ✓ leker/å få leke
- ✓ jage etter mat/leke
- ✓ kos
- ✓ **å få oppnå det som den i utgangspunktet vil gjøre i situasjonen**

Vær bevisst på at:

Dersom hunden gjentar samme atferd over tid er det et tegn på at belønningen god nok. I motsatt fall må du heve kvaliteten på belønningen. Husk at det er **hunden som bestemmer** hva som er godt og morsomt, - ikke dyrebutikken, veterinæren eller alle mer eller mindre selvoppnevnte bedrevitere. Ei heller du...

I oppfostringen, tenk alltid over:

Liker du det valpen gjør i øyeblikket?

- **Belønn det☺!**

Vær nøye på å:

1. Gi **alltid** belønningsord først, eks. "Bra!". Ordet blir broen mellom atferden og tiden det tar deg å få gitt selve hoved-belønningen.
 2. Gi **deretter** straks hoved - belønningen.
- Over tid vil da belønningsordet få en sterk positiv assosiasjon for hunden,- såfremt du opprettholder en god nok forsterkningsfrekvens til ordet i hele hundens liv.

Tips:

Unngå å holde belønningen synlig for valpen når du trener med den. Da slår den bare av "tenker'n" og følger nesa isteden!

Gi belønningsord for rett atferd (kvikt som et kamera!), og hent frem belønningen fra lomma straks etterpå.

Det aller beste er å la valpen erfare sammenhengen i det den gjør. Det tar litt tid, men gir best resultat på sikt. Og valpen lærer seg å "tenke".

HVORDAN FUNGERER DET I PRAKSIS?

Eks 1:

Valpen vil frem å hilse. Båndet er stramt fordi den vil frem.

Du har to valg:

- 1) *slipp den frem.*
 - *Da lærer den at det lønner seg å dra i kobbelet for å komme frem til det den vil.*
- 2) *Vent til den et lite øyeblikk selv slakker båndet og gi da straks belønningsordet "Bra!" mens du raskt går sammen med den frem for å hilse.*
 - *Da lærer valpen at det lønner seg å ha kobbelet slakt for å oppnå det den vil.*

Tips:

Gir du valpen samtidig "godis" mens den har 4 ben på bakken og hilser på noen, hjelper du den til å forstå at det lønner seg å aldri hoppe opp på folk.

Eks 2:

Valpen bjeffer, piper og stresser for å komme seg frem til noen den vil ha.

Du har to valg:

- 1) *Slipp den frem mens den oppfører seg slik.*
 - *Da lære den seg at det er lurt å bjeffe, pipe og kaste seg frem i båndet for å oppnå det den vil.*
- 2) *Vent til den trekker pusten og er stille og rolig et lite øyeblikk. Gi belønningsordet akkurat i det øyeblikket og slipp den straks frem dit den vil.*
 - *Da lærer den at det lønner seg å være stille og avslappet for å oppnå det den vil.*

Jeg regner med at du ser sammenhengen 😊.

Vær **aldri** gnien på belønninger i treningen! Det er bedre å gi 25 belønninger i minuttet enn én.

Men vær alltid bevisst på **hva** du belønner.

Husk at hver belønning = informasjon til valpen. Og hyppig gjentatt informasjon øker læring og lyst.

Min påstand er at valpen (og den voksne hunden) kan aldri få nok belønninger. Den bør imidlertid få lære seg å gjøre ting flere ganger og/eller over lengre tid, - men den skal alltid få en belønning i enden av atferds - kjeden!

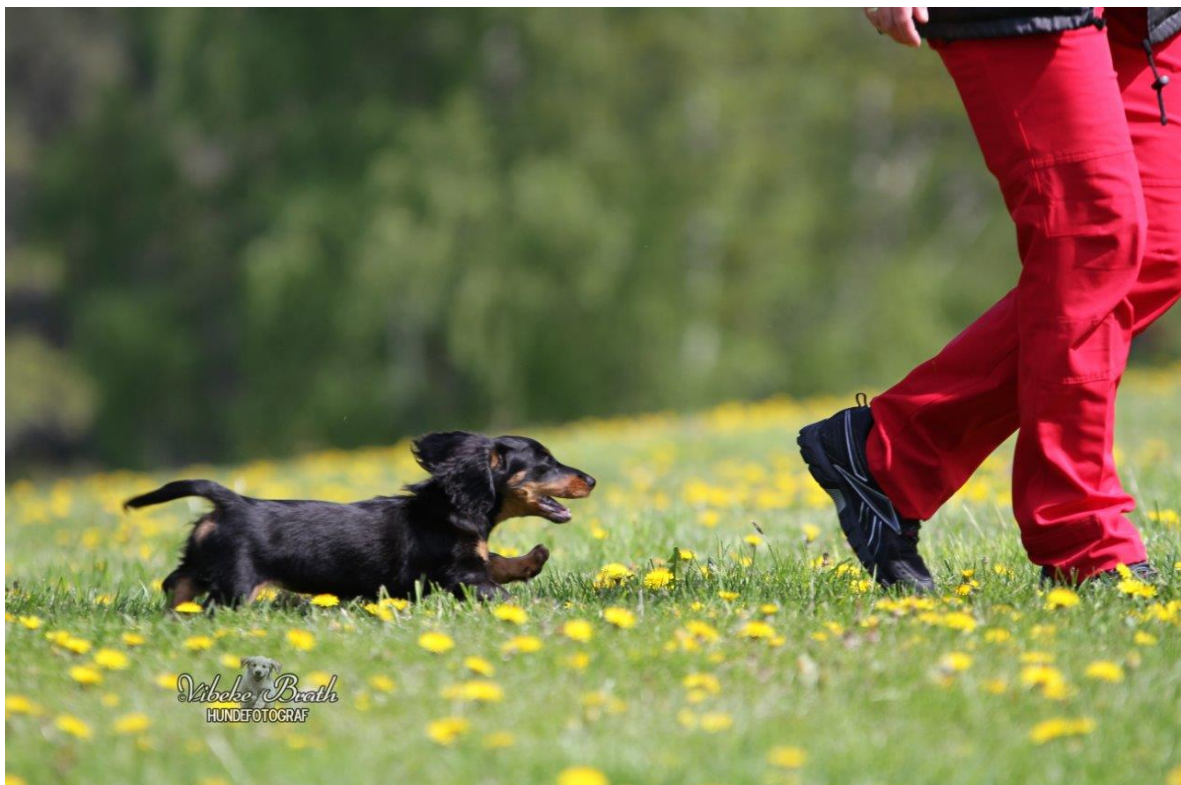
Husk at belønning er alt *som hunden synes er hyggelig*. Belønning kan like gjerne være å få lov å snuse på noe, komme frem til noe den vil undersøke, eller å få hilse på noen.

Dersom du tenker (eller hører fra andre) at valpen får alt for mye belønninger, - stopp opp og minn deg selv på at den er en *hund*. En hund som faktisk strever så godt den kan med å forstå alle menneskets uskrevene regler og samfunnets forventninger. Ofte totalt på tvers av sin naturlige atferd og etologi. *Det er ikke lett å være hund!*

Misliker du det valpen gjør i øyeblikket?

- Unngå i gi oppmerksomhet på det i størst mulig grad.

Husk at oppmerksomhet (positiv eller negativ) faktisk **forsterker** atferd!

Tenk på: Det ligger alltid emosjoner bak en atferd. Emosjoner kan ikke «Fy!`es» bort. De kan kun endres ved å endre assosiasjonen hunden har.

KROPPSSPRÅK

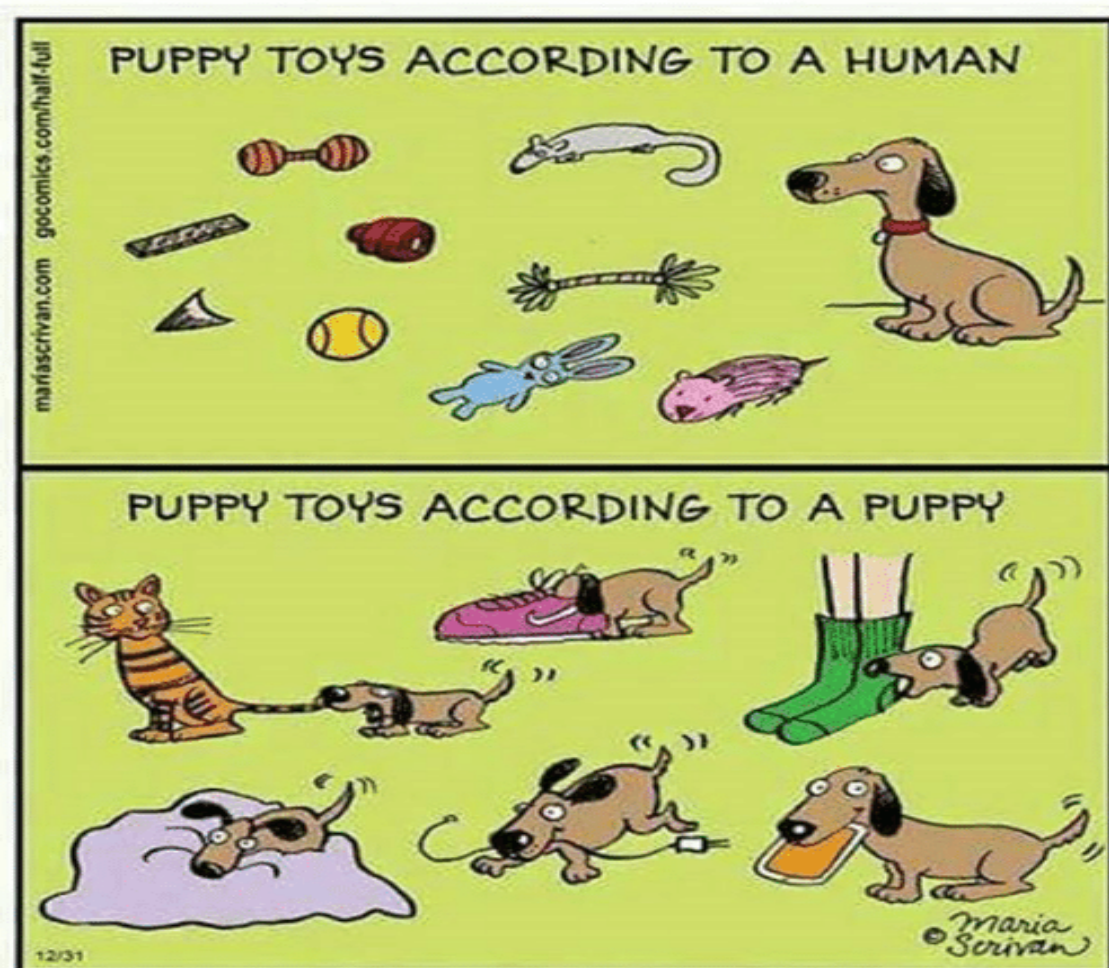
Hunder snakker med hele kroppen. Du får litt innføring om dette av meg før levering, men det er masse å lære. Jo mer du forstår, jo lettere unngår du å opptre urettferdig overfor hunden fordi du misforstår og tolker den feil.

Eksempel:

Hunden har **ikke** dårlig samvittighet, selv om den for eksempel har spist opp putene eller skoene dine mens du var borte. Den reagerer med dempende atferd på ditt kroppsspråk.

Den har heller ikke dårlig samvittighet fordi den ikke "adlyder deg" som ung/voksen hund. Den reagerer alltid på ditt kroppsspråk!

Det finnes både god litteratur (jeg viser deg noen eks.) og noen greie filmer på Youtube om emnet: Calming signals/dempende signaler.

VALPEN KOMMER HJEM

Når valpen kommer hjem, må den få utforske sine nye omgivelser i ro og mak. Husk at den lille er helt alene, og uten sin mor og søsken for første gang i sitt liv.

La den få fred den først uken slik at den kan slå seg til ro og bli kjent.

SØVN

Valpen trenger mye søvn for rett utvikling, og må få være i fred når den skal sove. Lær barn og besøkende dette.

SOSIALISERING

Etter en ukes tid er det på tide å ta med valpen dit du skal, så ofte som mulig. Ta den med i byen, ta den med i skogen, kjør buss, kjør bil. Gjør kort sagt alt det du pleier, men forsøk å venne valpen gradvis til alt nytt i dens eget tempo. Den viktigste sosialiseringperioden er fra ca 3 uker og frem til ca 12 - 16 ukers alder. Alt hunden da får oppleve vil prege den for resten av livet. Derfor er det viktig at opplevelser blir så positive som mulig og at den får nok tid til å "fordøye" alle inntrykk.

Gi den tid,- men unngå likevel ikke ubehagelige situasjoner, som f.eks en «farlig» plastpose som ligger i veien. Gi den isteden akkurat så mye tid den behøver for å våge å sjekke ut selv, og *belønn den gjerne suksessivt underveis* for å våge å forsøke. På den måten hjelper du til å bygge opp dens initiativ og selvtillit.

KURS

Å gå på kurs er en nyttig og god erfaring, for både valpen og deg. Vær sunt kritisk til kurstilbyder og sjekk ut deres treningsmetoder før du melder deg på. Treningsmetoden **skal** gå ut på å *belønne hundens initiativ og legge til rette for at den gjør rett*, fremfor å korrigere uønsket atferd. Grensesetting er selvsagt fornuftig, men det kan du fint ha uten å påføre valpen ubehag! Som jeg før har skrevet er det alltid best å la valpen erfare positive konsekvenser for rett atferd.

I valpetiden er det nødvendig at valpen får ha ro i sine omgivelser. La ikke barna få leke med den i tid og utide. Lær barna at valpen må få være i fred, og lær de å hankes med den på en fornuftig måte. Det er bedre å la barna få delta i det daglige stell med å gi den mat, pelsstell og kos fremfor å la de leke hurra-meg-rundt hele tiden.

- en valp som stadig får være med i stresset lek, utvikler seg til en stresset og urolig hund.
- en valp som får vokse opp i rolige omgivelser, med kontrollert lek og omgang med barn, utvikler seg til en rolig, trygg og harmonisk hund.

Balanse er viktig!

LØFTE OPP VALPEN

Husk at valpen har fått ben til å gå på, de blir ikke nedslitte selv om de er korte. **Løft ikke valpen opp i tide og utide!**

Når du skal løfte valpen: husk å løfte med den ene hånden under forbena, og den andre hånden under baken.

Å løfte valpen etter forbena er skadelig, da forbena kun er festet til skjelettet med sener og muskler!

RENSLIGHETSTRENING

Jeg har forsøkt å legge et godt grunnlag for å få valpen renslig. De to siste ukene før levering har den fått komme ut hver gang den har våknet. Det betyr imidlertid ikke at den har forstått at den ikke skal gjøre fra seg inne, og det betyr ikke at den automatisk vil gjøre fra seg ute i din hage. Ofte trenger valpen tid på å bli kjent ute først.

Tips:

Legg en avis med valpens tiss på gresset dersom den er skeptisk til å gjøre fra seg ute. Den vil lettere gjøre fra seg når den gjenkjenner sin egen lukt.

En gylden regel er å ta valpen ut **hver gang den har sovet, spist eller lekt.** Og gjerne 50 ganger der i mellom... Den bittelille blæra fyller seg fort!

Du lærer ganske raskt å tyde tegnene på at valpen må gjøre noe: Den stopper ofte opp med det den gjør, for så å snuse hektisk rundt på gulvet. Løft den da raskt ut, og bruk helst samme utgang hver gang slik at valpen lærer hvor den skal gå.

Sett den også ned på samme sted ute, og stå rolig mens du lar den få sirkulere rundt deg i kobbets lengde. Da glemmer den ikke så lett hva den skal gjøre til fordel for alle spennende lukter, og du slipper å trippe alt for utålmodig i morgenkåpa i 15 minusgrader kl 03.00...

Husk at valpen ikke kan holde seg særlig lenge, fordi blæremuskulaturen ikke er ferdig utviklet enda. Du må sannsynligvis ut nattetid de første ukene!

Ikke alle er så heldige å få en valp som begynner å pipe når den må ut, men som regel lærer valpen raskt å gå til døren. Her gjelder det altså å være oppmerksom, og rose valpen når den gir slike tegn.

Tips:

Lær valpen å dytte på en bjelle for å komme ut!

Hvordan?

Heng opp en bjelle og belønn straks valpen snuser på den, samtidig som du åpner døra og går ut.

Repetér øvelsen mange ganger, samtidig som du blir mer nøye med at valpen faktisk dytter på bjellen.

Straff aldri valpen på noen måte dersom den skulle være uheldig inne!

SOVEPLASS

Selv har jeg valpen i et tøybur i senga den første uken. Da føler den seg trygg og jeg kan lett høre når den blir urolig og må ut.

Uke 2 setter jeg tøyburet på gulvet. Deretter flytter jeg den gradvis ut av rommet (med romdøren åpen). Dag for dag flytter jeg den så lengre unna, og til det stedet jeg vil at den skal ha sin faste soveplass.

ALENE TRENING

Jeg starter fra dag 1 med denne treningen.

I starten går jeg bare til et annet rom og tilbake, gjerne mens valpen er litt opptatt med noe. Deretter trener jeg gradvis på å gå fra den i lengre stunder, hele tiden i et sånt tempo at valpen oppfører seg avslappet.

Jeg gjør ikke noe som helst ut av det å gå fra den, fordi jeg ønsker at valpen skal oppleve det å bli gått i fra som noe helt stressfritt og normalt. Ei heller hilser jeg særlig på valpen når jeg kommer tilbake, av samme grunn.

Ved å hele tiden gjøre det til en normal ting å gå fra, og samtidig tilpasse tiden etter hva valpen mestrer, burde det ikke ta lang tid før valpen er fortrolig med å være litt alene.

HVOR LENGE KAN DEN VÆRE ALENE?

Ingen valp skal behøve å være lenge alene. Ingen voksen hund heller, egentlig. Dersom hunden må være alene mer enn 4 -5 timer, anbefaler jeg å få noen til å lufte den, eller kanskje passe den.

Husk at hunder er født til selskap, ikke til å være alene halve dagen.

HUNDEN I BÅND

Sele og kobbelt er selvskrevent. **Unngå halsbånd!**

Det å få rykk i halsen kan skade både skjoldbruskkjertelen, nakke og ryggmuskulaturen.

Forskning tyder også på at skader på skjoldbruskkjertelen fører til stoffskifteproblemer på sikt.

De muskulære skadene blomstrer oftest fullt opp midt i livet, men da er det jo allerede for sent å rette opp.

Velg gjerne en sele som kan reguleres i vekstfasen. Jeg liker Puppia sine valpeseler. På de voksne bruker jeg Non –stop sin sele for dachs. Den sitter godt uten å gnage, er holdbar etter mange vask, og har gode reflekser på.

Bruk et passe tynt kobbelt med en liten karabinkrok.

Fleksiline frarådes på det sterkeste!

Bruk heller en vanlig langline med plast utenpå.

Å trene hunden til å gå pent er i grunnen relativt enkelt om du følger en enkel regel:

Stopp når kobbeltet strammes og stå stille i 3 sek før du endrer retning. Ikke dra i kobbeltet, bare stå rolig vendt fra valpen. Da vil den sannsynligvis raskt endre retning og følge etter deg.

Belønn den straks, gjerne ved å gi en godbit ved din side eller kaste en godbit på bakken foran i gåretningen for å forsterke det å gå ved din side.

Unngå alltid å la valpen oppnå det den ønsker så lenge kobbeltet er stramt. Gå kun fremover (eller dit valpen vil) når kobbeltet *er slakt*.

Overholder du denne reglen 100% vil valpen snart forstå at det lønner seg å holde kobbeltet slakt.

Men glem ikke at den ofte vil glemme seg, akkurat som et barn eller "fjortis" i unghundstiden. Og kanskje en gang i blant når den er voksen også.

Hendelser skjer rundt deg i hverdagen, og det vil alltid være en ting eller to som hunden trenger mer trening på å oppleve, - og mens den lar nye

inntrykk sige inn kan det fort hende at den glemmer seg og strammer kobbelen f.eks.

Unngå for all del å rykke i kobbelen, kjeft på valpen eller bli streng.

Husk at den gjør sitt beste for å tilpasse seg og forstå menneskets rare regler, som for enhver hund i all hovedsak er helt uforståelige og ulogiske

MAT, GODBITER OG TYGGESEN

Kjøp gjerne matskåler i metall og i kattedørrelse. Det hjelper deg til å holde matrasjonen på et fornuftig nivå gjennom hele hundens liv.

Valpen skal ha 4 måltider frem til ca 4 mnd alder. Deretter 3 måltider frem til ca 7 mnd alder. Deretter anbefaler jeg å gi minst 2 måltider daglig resten av livet.

Føring av hund er egentlig langt enklere enn føringserien forsøker å gi inntrykk av. Det finnes gode tørrfôr, men personlig foretrekker jeg å gi rå mat. Årsak: Hunden er en åtsel og kjøtteter fra naturens side, og jeg har enda til gode å se en hund sanke tørre fôrklumper til middag....

Og når sant skal sies er jeg ikke spesielt glad i å spise vitaminiserte tøre knekkebrød hver eneste dag selv heller.

Jeg benytter hovedsakelig føringserien **Vom & Hundemat**, rett og slett fordi den er praktisk. I tillegg gir jeg gjerne gode, sunne matrester (kjøtt, fisk, grønnsaker og godt moden frukt, med visse uttak), - og innimellom tørrfôr av god kvalitet og *tilpasset alder*.

Jeg må innrømme at hundene blir like slukørede og skuffet hver eneste gang det skjer...

Valpen din er altså vant til **Vom & hundemat valp**, og du får med deg mat for den første uken. Jeg anbefaler å fortsette med føret, men du må selvsagt

velge det som passer deg best. Etter over 35 år med hund, og flesteparten av årene med hund som yrke, - har erfaring lært meg at rå mat fungerer best på tross av selgeres anbefaling. Det er lurt å notere seg bak øret at fôrindustrien er enorm, og at "money talks" fremfor den hele og fulle sannhet om ferdigfôrets innhold. Det er i alle fall ikke den ferske kyllingfiléten du ser bilde av på pakningen som faktisk befinner seg inne i tørrfôret, men derimot alt av avskjær, brusk og fjær som vi selv ikke spiser. Jeg mener ikke å være negativ til ferdig fremstillet fôr, men faktum er at både fordøyelsesproblemer og allergi kan oppstå dersom man slavisk holder seg til en type tørrfôr.

Dette kommer av de nødvendige varmeprosesser som fôret må gjennom for å oppnå den ønskede konsistens (tørrfôr/boksemat) og lange holbarhet. På grunn av disse prosesser blir fôret nærmest sterilt og fri for de bakterier som finnes i «vanlig» mat.

Når så en hund som er vant til bare tørrfôr plutselig får en kjøttkake i maten, resulterer dette så oftest i en real magesjau. Fordi hundens fordøyelsessystem ikke er vant til kjøttkakens bakterier.

Det er i dag allment anbefalt å tilsette litt vanlig (sunn) middagsmat dersom en velger tørrfôr som hovedmat. Det har vist seg å forebygge mage – tarmproblemer og allergier, som i dag er et stort problem på våre kjæledyr.

Pass endelig på at hunden ikke blir fet. Husk at fedme fører til belastningsskader og livsstilssykdommer også hos hunder!

En god regel er at du alltid skal kunne kjenne ribbeina på hunden uten å måtte trykke inn i underhudsfettet.

GODBITER/BELØNNINGER

Det finnes mange typer godbiter og snacks for hunder, av ymse opprinnelse og høy pris. Det meste av råvarene kommer fra Østen, og er ikke kontrollert etter våre nordiske krav. Det er lurt å unngå for mye av slikt.

Velg heller noe saftig og sunt, som du lager selv. Jeg garanterer at valpen (og den voksne hunden) vil like det aller best!

Jeg lager selv godbiter til mine hunder, skjærer det i små biter og fryser ned i porsjonsposer. Da har jeg alltid noe klart til bruk.

Grunnopskrift hundegodbiter:

400g kjøttdeig eller fisk (tunfisk, blodpudding, lungemos er fint til forandring)

1 -2 egg

1 ss olivenolje el.

3-4 ss maisenna

Røres til en jevn masse og bres utover et stekebrett i et tynt lag.

Stek på 200 grader i ca 20 min.

Avkjøl og skjær i småbiter (på str med en halv ert) med pizzaskjærer.

Fordel i posjoner og frys ned☺.

De fleste valper liker lek som belønning☺.

Tips: Jeg pleier også skjære av kjøtt og bruskrester fra eks kyllingen, kotelettene etc. fra middagen. Jeg skyller av krydderet, og skjærer i passe godbitstørrelser.

Fiskepudding og blodpudding er fint å skjære i biter og tørke i ovnen under varmluft ca 180 grader i rundt 1 time. Sett en liten glippe på ovnsdøra så går det raskere.

Pølser, kjøttkaker etc. bruker jeg også, men ikke daglig pga. litt mye krydder og løk.

Tips:

Kjøp en godbit -taske eller belte, så slipper du klin fra godis i lommer og klær. Da har du også alltid et sted å oppbevare bæsjeposer.

Tørrfisk er sunt, men vær litt forsiktig med mengden, da det foruten å inneholde mye protein, også suger til seg mye væske. En bit på størrelse med et halvt kyllingbryst er nok, og ikke nødvendigvis daglig.

Ben som **IKKE ER VARMEBEHANDLEDE** er ok å gi, med litt tilvenning først. Jeg gir ofte rå kyllinghalser, kyllingfötter og vinger, som kjøpes i dyrebutikker. Hundene elsker det, og det hjelper på tannhygien. Men noen valper kan med fordel hjelpes til å spise det i begynnelsen ved at man holder i maten, slik at den ikke får slukt det helt.

- **Ben skal alltid gis råde. Varmebehandlede ben splintrer og kan derfor være farlig!**

I dyrebutikken fås også tørkede struper, sener, muskler etc.

Det er lurt å ha et variert lager med sunne tyggeben til valpen og den voksne hunden. Å gnage på noe frigjør beroligende endorfiner, og er dermed viktig og nyttig for alle hunder.

For valpen, - som rundt 4 mnd alder starter med tannfelling, -er det ekstra viktig også med tanke på en lettere tannfelling.

Tenk på:

Forlat ALDRI hunden alene med tyggeben!

Gi den heller en kong fylt med mat, litt leverpostei eller annen god mat.

Hunden skal alltid ha tilgang på vann. Unngå melk, men yoghurt og syrnet melk er ok.

- **Jeg gir gjerne Biola med blåbær, cottage cheese eller youghurt naturell på varme dager, da matlysten er nedsatt.**

Husk at hundens skjelett er lagringsplass for vitaminer, kalk og fett,- så fortvil ikke dersom hunden ikke vil spise på en dag. De er som oss, noen er finspiste, mens andre gleser i seg det meste.

Ingen frisk hund sulter seg frivillig i hjel!

Det finnes noen matvarer som er direkte farlig for hunder:

- ✓ Avokado
- ✓ Løk

- ✓ Sjokolade (jo mørkere, jo farligere er den)
 - ✓ Xylitol/kunstig søtningsmiddel (bl.a i tyggegummi)
 - ✓ Druer
 - ✓ Rosiner
 - ✓ Valnøtter og akadamienøtter
 - ✓ Enkelte sopp
 - ✓ Muggost
- Gi aldri valpen medisiner som ikke er gitt av veterinær!

LEKER

Velg leker av god kvalitet men tenk på at en sokk eller håndkle med knute i begge ender mest sannsynlig er mest morsom å leke med.

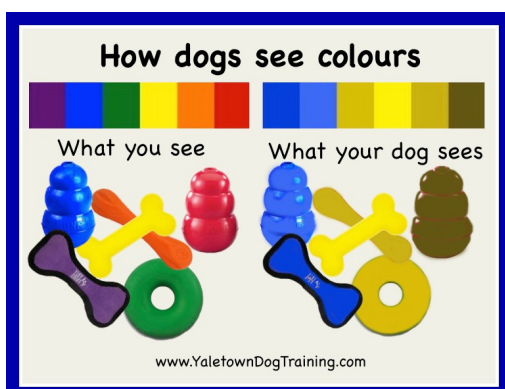
Noen dachsvaller er rene "terminators" og krever leker som er skikkelig holdbare, mens andre er forsiktige og ødelegger knapt noen ting.

Kong er holdbare leker.

Tips:

De kan du også stappe mat i og fryse ned, slik at valpen har en "iskrem" når du vil den skal være litt opptatt en stund.

Velg farger som hunden kan se. Blått, gult, orange og lilla ser den best.

Jeg fyller ofte en tom dorull etc med godis/mat og dytter igjen endene. Det blir litt søl når den river det i stykker, men alle valper elsker å få gjøre det.

LÆR VALPEN Å LEKE/GI FRA SEG LEKEN

Benytt gjerne lek som belønning. For å lære valpen å gi slipp er det lurt med to noenlunde like leker i startfasen.

Lek med valpen *nede på dens nivå* (aldri heis den opp!). Vær myk i bevegelsene. Stans så bevegelsene med den leka som valpen drar i, og vift isteden med motsatt arm/leke. Ganske snart vil da valpen slippe den leken som er i ro og kaste seg over den du vifter med.

Gjenta mange ganger, og legg etter hvert til ordet "slipp" i det den slipper (og før den kaster seg over den andre leken).

Avslutningsvis kan du gjøre det samme med en håndfull godbiter.

Se gjerne film på øvelsen her:

https://www.youtube.com/watch?v=z6M00_y6leI&index=65&list=PLdxeXVOo028dbu4gEumtLFUGcpt3VrP2Y

UTSTYR

Det er ikke så mye utstyr som trengs til den lille valpen:

- ✓ En liggeplass (tøybur med vetbed-teppe eller ullteppe inni er utmerket),
- ✓ Fintannet kam (Spratts 79)
- ✓ En myk karded til pelsen, gjerne med gummiknotter på tuppene
- ✓ En klotang
- ✓ En myk tannbørste og hundetannkrem

STELL

Venn valpen til å bli børstet og tatt på over hele kroppen fra første stund. Gi den ofte belønninger underveis, for å skape en positiv assosiasjon til all håndtering.

PELS

Pelsen børstes ukentlig, pelsen på ørene noe oftere.

LABBER

Klipp pelsen under labbene for å unngå at det setter seg sand, søle og blir for mye fuktighet der.

Potene bør sjekkes jevnlig, og evt. smøres med potesalve.

Det lønner seg å skylle potene etter hver tur vinterstid siden veisalt har en tendens til å gi tørre poter.

KLØR

Klørne bør klippes ukentlig.

Se gjerne film på kloklipp trening her:

<https://www.youtube.com/watch?v=8GOKRf56AXY&list=PLdxeXVOo028cbwZSadCWz-BPTIRDcAI3&index=2>

Ta kun den ytterste tuppen.

Når du ser kloen fra undersiden, vil du se en trekant med grått vev. Dette er nerven. Klipp utenfor denne trekanten. Er du redd for å klippe, kan du venne hunden til å file klørne isteden.

Det er viktig med kortklippede klør for å unngå feilbelastning på labber og rygg!

TENNER

Tennene bør børstes daglig. Start gjerne treningen med en gang.

Film på tannpusstrening:

https://www.youtube.com/watch?v=sBj_eJk3rRg&list=PLdxeXVOo028cbwZSadCWz-BPTIRDcAI3&index=3

Vær oppmerksom på hjørnetennene fra 5 - 7 mnd alder ! Dersom disse ikke felles, bør man få veterinæren til å fjerne de, ellers kan de bli sittende igjen og i verste fall ødelegge hele det nye tannsettet.

Tenk på:

Bittet er ikke ferdig utviklet før valpen er ferdig utvokst ved ca 1 års alder.

ØRER

Film på øresjekk/rens:

<https://www.youtube.com/watch?v=Y1Dg1vXJfB4&list=PLdxeXVOo028cbwZSadCWz-BPTIRDcAI3&index=1>

Ørene bør sjekkes jevnlig og evt. renses med en bomullsdott fuktet med vann/ørerens.

Vær ikke redd for å stikke fingeren inn i øret. Øregangen går i en L, slik at du ikke kan treffe trommehinnen.

BEKLEDNING

Varme klær er oftest nødvendig vinterstid, og kanskje en regndress (med ben) til kalde slapsedager.

Dachsekroppen er jo nær bakken, og den fryser fort når den er i ro. I bevegelse tåler den derimot kulda bedre.

Tenk på:

Hunden skjelver for å holde varmen.

Det gjør vi også.

Spør deg selv: oppleves det behagelig?? Neppe. Det gjør det ikke for hunden heller.

➤ **Bruk dekken ved behov!**

Jeg liker da Hurrta – produkter, der en får kjøpt spesialsydd dress til dachs. Med en sele over og en liten brett på bakbena, sitter de som støpt.

Ulldekket liker jeg best å handle fra Canelana.no. De kjøpes etter mål på rygg lengden (ca 35 cm som voksen). De varmer godt og har god passform.

Om du behersker nål og tråd, er det lett å lage gensere og dresser av avlagte klær. Jeg bruker armene, de er lette å tilpasse dachsekroppen.

Når du kjøper klær, pass på at de er lange nok til å dekke godt over de store muskelgruppene, som rygg, bakpart og ned over lår. Mange hundeklær er etter min mening lite funksjonelle både i snitt og kvalitet.

BADING

Bad når det er behov for det.

Bruk en mild hundeschampoo (for eksempel Optima PH hudvask for dyr). Bland en del shampoo, og tre deler vann i en bolle, og champonèr hunden inn med en svamp. Skyll deretter minst én gang mer enn du synes er nødvendig!

Om sommeren kan solen gjøre pelsen ganske tørr og matt. Det kan være en idé å spraye pelsen med én del søtmandelolje/ én del rosen vann, for å beskytte pelsen.

* Brune hunder kan med fordel sprayes med solbeskyttelse for å bevare fargen.

MOSJON

Huske på at en valp som får bruke kroppen på fornuftig vis utvikler en sunn muskulatur, som er viktig i vekstfasen. Gå derfor gjerne turer, og ta den om mulig med i skogen, som er det beste mosjonssted for en hund.

Dersom valpen blir sliten kan du bære den litt.

Mine valper får bli med i skogen på turer fra 8 ukers alder uten problemer. Om nødvendig bærer jeg de et stykke, men som oftest følger de fint med en god time uten problem der vi rusler i rolig tempo.

Som unghund og voksen, klarer hunden å gå mye lenger enn deg, forutsatt at den har fått bygget opp en god kondisjon, og sterke muskler.

Som voksen trenger setter den pris på et par timer fordelt på et par turer daglig, samt en lengre tur i helgen.

MENTAL MOSJON

Sett av litt tid daglig til å lære hunden noe nytt. Lær den å tilby atferder ved å belønne alt den gjør, litt som leken «tampen brenner!». La den erfare at å sette seg på eget initiativ er "nøkkelen" til å få deg til å gi den mat, at å legge seg på eget initiativ er "nøkkelen" til å få komme ut av døra osv. Ved å lære den slike sammenhenger er det ingen begrensinger på hva den kan lære seg.

Se gjerne filmer her for inspirasjon:

Target - matte:

<https://www.youtube.com/watch?v=w0zGsBVJ2g0&list=PLdxeXVOo028fYo1INiSXVQHhAfdOY0sLq&index=44>

Apporteringstrening:

<https://www.youtube.com/watch?v=di3wezaYkio&list=PLdxeXVOo028cbwcZSadCWz-BPTIRDcAI3&index=18>

Trene fokus mot ansikt + selvkontroll:

<https://www.youtube.com/watch?v=akQzBrWFflo&list=PLdxeXVOo028cbwcZSadCWz-BPTIRDcAI3&index=55>

«Værsågod» - trening steg 1 -3:

1. https://www.youtube.com/watch?v=wxdL4HkTv_8&list=PLdxeXVOo028cbwcZSadCWz-BPTIRDcAI3&index=44
2. <https://www.youtube.com/watch?v=vpRsk-6t1xs&list=PLdxeXVOo028cbwcZSadCWz-BPTIRDcAI3&index=43>
3. https://www.youtube.com/watch?v=xQcZ9xz_rM4&list=PLdxeXVOo028cbwcZSadCWz-BPTIRDcAI3&index=42

KJØNNMODNING

Ved ca 7 mnd alder kommer hunden i den fysiske kjønnsmodning. Denne perioden kan for enkelte bli en prøvelse. Både hanner og tisper vil utvide sin utferdstrang, og hormonene bobler i kroppen. Tispene får sin første løpetid, og hannene begynner å løfte på benet.

Plutselig er all oppdragelse som blåst for alle vinder, og hunden er i sin egen verden. Den kan ingenting, og den blir plutselig vettskremt for ting den er godt vant til fra før. **Ta det med ro! Det er helt normalt!**

Gå tilbake til innlæringsfasen, og repeter alt den har lært, med høyere belønningsfrekvens enn tidligere. Vær tålmodig!

Ved 8 - 12 mnd alder er som regel denne fasen over, og hunden er blitt normal igjen.

Ved ca 18- 24 mnd alder kommer hunden i den psykiske kjønnsmodning. Denne perioden er imidlertid ikke så lang.

Generelt synes jeg hannhundene er enklest.

Tispene kan ha noe ustabile perioder i forkant av løpetid. De kan bli gretne, ekstra kosete eller "ulydige" rundt halvannen måned før løpetiden inntreffer. Vis tålmodighet.

Damer har ofte selv slike perioder, eller hva...?

Pass på tispene under løpetiden, som varer ca 3 uker.

Enkelte tisper er rent skamløse og parrer seg gjerne med hva som helst!

HUNDESPORTER

Det finnes mange aktiviteter en kan gjøre med hunden. Alt fra utstilling, lydighetstrening, agility, kreativ lydighet, rally – lydighet til jakt og viltspor. På Norske Dachshundklubbers forbund sin hjemmeside kan du lese om typiske dachsaktiviteter: <http://norskedachshundklubbersforbund.org>

Norsk kennel klubb har informasjon om alle hundeaktiviteter: www.nkk.no

Kreativ lydighet

HELSE & VAKSINASJONER

ORMEKUR

Valpen har til nå fått 4 kurer mot spolorm. Middelet jeg har brukt heter Banminth.

På unghunder og voksne bruker jeg ellers Milbemax eller Drontal, som dekker et bredere spekter av innvollsorm.

Ormekur bør senere gis ved behov.

Dersom du skal til Sverige, må hunden få middel mot revens dvergbendelorm (Milbemax, Drontal) og stempel av veterinær i passet sitt. Du må så få ny kur og stempel innen 72 timer.

- Vær oppmerksom på at reglene fort kan endres, så sjekk alltid med mattilsynet.no på forhånd.
- Om du planlegger å reise utenlands, bør du først sette deg inn i reglene for dette. Alt om dette står på **Mattilsynet.no**

Selv reiser jeg ofte til Sverige, og mine hunder får ormekurs og stempel i passet hver 28. dag. Det gjør at vi kan reise fritt inn/ut av Sverige.

ATTEST & VAKSINASJONER

Valpen leveres med veterinærattest, samt sine første vaksiner mot parvovirus, hepatitt, valpesyke og kennelhoste.

Den skal revaksineres ved 12 ukers alder.

For utenlandsreise (unntatt Sverige) kreves Rabiesvaksine.

Parvo-, rabies- og kennelhostevaksinen skal gjentas hver år, mens vaksinen mot valpesyke og hepatitt gjentas hvert 3. år.

Kennelhostevaksinen gis for tiden ofte i nesen. Jeg nekter jeg å la veterinær bruke nesevaksinen, og forlanger isteden at dette gis med sprøyte under nakkeskinnet.

For reiser utenom Sverige: vær oppmerksom på at det er en mengde søknadsskjemaer som må fylles ut i god tid før du kan ta med hunden utenlands, så start planleggingen i god tid.

FORSIKRING

Valpen er forsikret i Agria frem til levering. Det er viktig at du umiddelbart forsikrer valpen på deg selv når du overtar den, for å unngå karenstid.

Med dagens veterinærkostnader, som fort kommer opp i et tresifret beløp, - er en god hundeforsikring absolutt å anbefale selv om dachsen i all hovedsak er en frisk hunderase!

ID - MERKING

Valpen leveres ID- merket med microchips. Det betyr at et «personnummer» befinner seg i en liten brikke under valpens halshud. Det kreves et spesielt avlesningsapparat for å lese dette nr., men de fleste politistasjoner og alle veterinærkontor har dette.

LYKKE TIL 😊!